

er tilfelle, hva så? Er det mennesker med slike holdninger og tanker som skal få styre mitt følelsesliv?

Til tross for visse mangler er *Se deg rundt!* et verdifullt bidrag til den økende selvhjelps litteraturen innen psykiske lidelser. Leger vil ofte treffe på pasienter med så mye sosial angst at det hemmer deres frie utfoldelse i hverdagen, og da kan anbefaling av denne boken bety starten på en endringsprosess.

Ingvard Wilhelmsen
 Institutt for indremedisin
 Universitetet i Bergen

Kaleidoskopisk om AD/HD

Youmans M.

Helt hyper?

ADHD ADD ABC. 167 s, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2008. Pris NOK 249
 ISBN 978-82-05-38215-2

Helt hyper? presenteres som «en handbok for ungdom som har AD/HD, for venner, søsken og andre som ønsker å forstå litt mer». Sju forskjellige ungdommer med ulike typer diagnoser

kommer med innspill om sine opplevelser og tips om hvordan de takler hverdagen med diagnosen og de hyppigst ledsagende tilleggsvanskene. Overskriftene viser en herlig miks: Atferdsvansker, angst, Aspergers syndrom/autisme, depresjon, epilepsi, motoriske problemer, narkolepsi, tvangssyndrom (OCD), trassyndrom (ODD), alvorlig atferdsforstyrrelse (CD), spesifikke lære vansker, søvnvansker og Tourettes syndrom.

Forfatteren har kjørt rundt i Norge og spurt ungdom om hva det vil si å ha AD/HD. Resultatet kaller de en «ekspertbok på AD/HD – fra ungdom med diagnosen til ungdom med diagnosen». Fagfolk innen feltet slipper til med mer nøktern fakta-kunnskap, bl.a. i kapitlene om diagnosen AD/HD, behandling og rettigheter. Det kan være vanskelig å se hva som er profesjonelle faktaopplysninger, hva som er forfatterens og fagkonsulentens roller og å skille disse fra de mer subjektive og impulsive innspillene og tolkingene.

En svært kreativ og fargesprakende layout krydret med tabloide vinduer og tekstklipp i farger gir, sammen med mangel på mer punktvis inndeling av faktaopplysninger og tema, en noe uoversiktlig presentasjon. Spesielt den første delen gir inntrykk av «hyperkinetisk» redaktørvirksomhet, og

den må være vanskelig å samle seg om for en ungdom med diagnosen(e). Senere kapitler om AD/HD og tilleggsvansker, rettigheter og ordforklaringer bøter noe på dette. Tendensen til å glorifisere hyperkinetisk forstyrrelse (AD/HD) ved bl.a.

å intervju kjendisungdommer fra musikk og film som står frem med sin AD/HD-diagnose og betegner AD/HD som en bonustilstand, at du er født med noe ekstra, mer følelser, mer energi og kreativitet, er sikkert velment. Men den kan tilsøre at de fleste med diagnosen *ikke* kan bli vellykkede kunstnere, skuespillere og stand up-komikere.

I kapitlet om behandling, som antakelig står for forfatterens egen regning, omtales bl.a. behandlings- og opplæringsmetoden PMT (Parent Management Training) kort og godt. Diett og diverse tilskudd av vitaminer, mineraler og fettsyrer er behandlet svært overflattisk og kan som EEG-biofeedback/nevrofeedback gi noe misvisende forhåpninger om ikke-medikamentelle løsninger på problemene.

Boken gir mange nyttige og tankevekkende sitater fra ungdommers og enkelte foreldres opplevelser av samfunnets reaksjoner på diagnosen, fra naboer og skole til hjelpeapparatet. Også spørsmålene om medikasjon, risiko for misbruk og utvikling av kriminell atferd er belyst med flere innfallsvinkler. Den er lettlest og forfriskende udogmatisk i sin tilnærming, men kaleidoskopet er jo en dårlig erstatning for kikkert og briller.

Jørgen Diderichsen

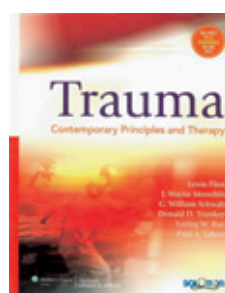
Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk
 Sykehuset Asker og Bærum

Traumeomsorg fra system til skade

Flint L, Meredith JW, Schwab CW et al.

Trauma

Contemporary principles and therapy. 784 s, tab, ill. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins, 2008. Pris USD 199
 ISBN 978-0-7817-5650-1

Redaktørene er alle kjente traumekirurger ved større amerikanske sentre. Gjennom denne boken ønsker de å belyse temaer og områder innen traumeomsorgen som de selv mener er viktige og har erfart

i egen «harsh» [sic] klinisk praksis. Tilnærmingen er ikke ment å være ensyklopedisk, men skal belyse ulike fasetter ved traume-

omsorgen. Dette er gjort ved å dele inn stoffet i sju større seksjoner som tar for seg traumesystemet, skadeforebygging og kontroll, traumesenteret, traumeteamet, traumepasienten, intensivbehandling av skadede pasienter og etikk og omsorg. De vanlige tematiske kapitlene som man finner i andre lærebøker om traumer, gjenfinnes typisk i seksjonen om traumepasienten. Her omtales de forskjellige skadetyperne samt diagnostikk og behandling, fra prehospital håndtering til mer spesifikke temaer som hodeskader, bukskader, brannskader og skader hos gravide og eldre. Kapitlene er stort sett velskrevet, hovedsakelig med forfatterens egne meninger og erfaringer og med referanser oppdatert til 2007. Enkelte tabeller og figurer i svart-hvitt bryter opp monoton tekst, men farger og flytdiagrammer kunne vært brukt i større grad. Noen tekniske glipp finnes, bl.a. i kapitlet «Special interdisciplinary problem: pelvic fracture» der referansenumrene i brødteksten ikke stemmer med referanselisten i det hele tatt. I to kapitler om traumesystem gjentas en relativt kompleks figur med bare 3–4 siders avstand, uten at dette synes nødvendig. Figurene for øvrig er av god kvalitet.

Her er flere elementer enn dem man oftest finner i andre bøker, bl.a. fremheves det hvordan operasjonssal og oppvåkingsrom for traumepasienter bør være. Enkelte temaer, som finansieringssystemer og juridiske forhold, er ikke direkte overførbare til europeiske eller skandinaviske forhold. Seksjonen om traumeteamet er spennende, med temaer som «making music out of noise» og egne kapitler om pleie ved traumer og det å skape en helhet og kontinuitet i omsorgen. De tre siste kapitlene omhandler etiske problemstillinger og klinikers ansvar og tilnærming til pasient og pårørende samt sjelelig pleie – noe som er nyttig og kanskje for sjeldent tatt opp i traumesammenheng?

Med boken følger en kode som gjør at man får hele innholdet tilgjengelig på nett, uten at dette gir noen videre gevinst enn lenker til aktuelle referanser. Totalt sett er det veldig mye leseverdige, og kapitlene er ikke overdrevet ordrike og kompliserte. Forfatterne har langt på vei lyktes med å gi både et makro- og et mikroperspektiv på traumeomsorgen. Størrelsen skulle også gjøre boken lett tilgjengelig for dem som har interesse for traumeomsorg – både som system og for de enkelte skader.

Kjetil Søreide

Kirurgisk avdeling
 Stavanger universitetssjukehus